

Accountantsverslag 2012

Werken aan de toekomst

GGD Drenthe

23 maart 2013

Aan het Algemeen Bestuur van de GGD Drenthe
T.a.v. de heer A. van Walstijn
Postbus 144
9400 AC ASSEN

23 maart 2013

Referentie: CA/eo284122a/31000333/SJD/vg

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2012 van de GGD Drenthe. Dit rapport bevat de belangrijkste bevindingen uit de controle van uw jaarrekening. De bevindingen uit deze opdracht zijn op een open en constructieve wijze met de afdeling financiën en de controller besproken. Hun standpunten zijn samengevat in dit rapport.

Ons verslag is afgegeven in overeenstemming met artikel 213 lid 4 van de Gemeentewet en bestaat uit drie delen. Deel 1 beschrijft onze visie op uw jaarrekening. Deel 2 geeft een samenvatting van de belangrijkste verslaggevingzaken en rapporteerbare zaken met betrekking tot onze controle van de jaarrekening van GGD Drenthe. Deel 3 geeft een overzicht van de ontwikkelingen die naar onze mening voor u relevant zijn in de nabije toekomst.

Wij hebben de inhoud van dit verslag tijdens de vergadering van 8 maart 2013 met het Dagelijks Bestuur besproken. Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ontvangen hebben tijdens onze controle.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

C.R. Alserda, AA
Director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Patersvoldseweg 806, 9728 BM Groningen, Postbus 8060, 9702 KB Groningen
T: 088 792 00 50, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gepubliceerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Samenvatting

1. Grip op uw financiële positie

- 1.1. De financiële positie hebben wij nader geconcretiseerd in 4 deelaspecten
- 1.2. De GGD weet haar financiële positie in evenwicht te houden
- 1.3. De kwaliteit van de jaarverslaggeving kan worden doorontwikkeld
- 1.4. Door het Dagelijks Bestuur zijn evenwichtige schattingen gemaakt

2. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

- 2.1. Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012
- 2.2. Uw jaarrekening geeft een getrouw beeld
- 2.3. Goedkeurend oordeel op het aspect rechtmatigheid, naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen belangrijk aandachtspunt
- 2.4. De overige jaarrekeningposten en geconstateerde controlerisico's nader bekeken
- 2.5. Reserremutaties worden in 2012 expliciet begroot, aanpassing systematiek en verwerking is noodzakelijk
- 2.6. U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
- 2.8. Enkele formele aspecten uit de controle nader aan u uitgelegd

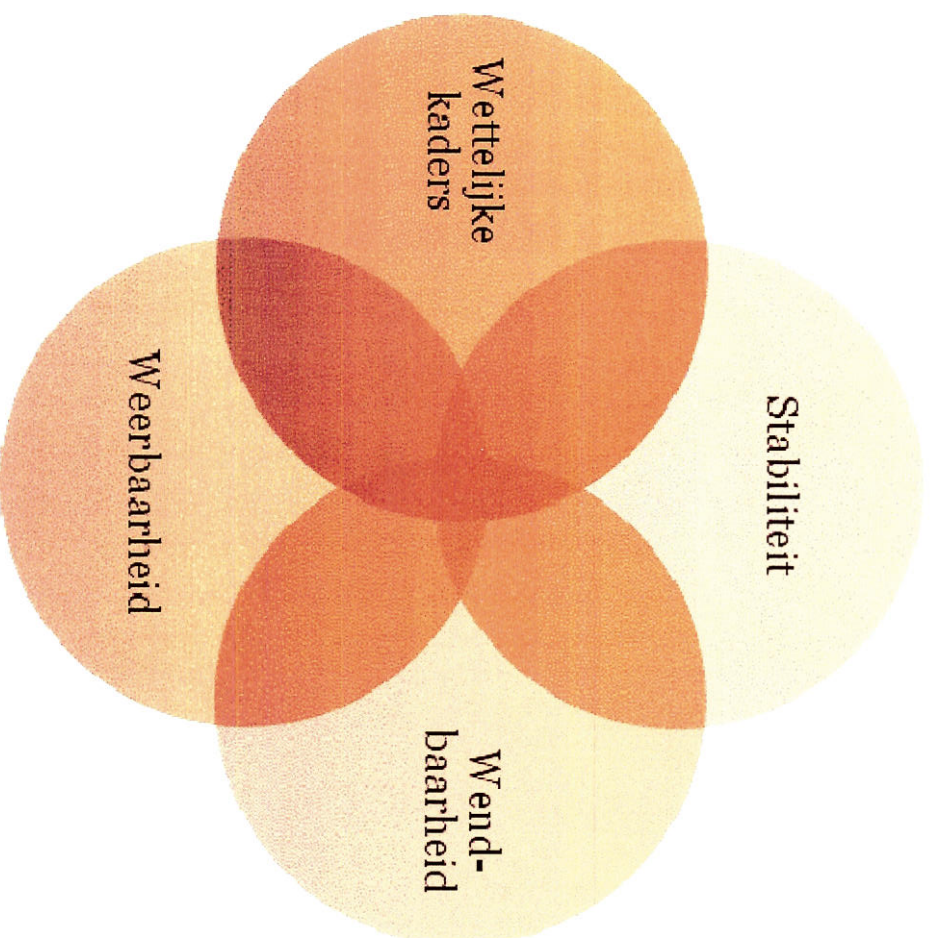
3. De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw organisatie

- 3.1. De Wet Normering Topinkomens is op 1 januari 2013 in werking getreden
- 3.2. Ontwikkelingen omtrent mogelijk Vpb-plicht
- 3.3. Tijddige actie ondernemen voor invoering SEPA

1. Grip op uw financiële positie

1.1. De financiële positie hebben wij nader geconcretiseerd in 4 deelaspecten

Onderstaand hebben wij op basis van de jaarrekening 2012 in hoofdlijnen een analyse opgenomen van de financiële positie van de GGD Drenthe. Voor deze analyse hebben we de financiële positie nader geconcretiseerd in vier aspecten, te weten: financiële stabiliteit, financiële weerbaarheid, financiële wettelijke kaders.

De **financiële stabiliteit** geeft de mate aan waarin de GGD Drenthe haar financiële positie in evenwicht weet te houden. Deze stabiliteit komt tot uitdrukking in de exploitatie (saldo van baten en lasten), de balans (ratio's) en de liquiditeitsbegroting van de GGD. Zie ook 1.2.

De mate waarin de GGD in enig jaar snel kan reageren op veranderingen en behoeften, ambities en doelstelling is vertaald naar de financiële weerbaarheid van de GGD. De **financiële weerbaarheid** geeft inzicht in de mate waarin de GGD snel accenten kan verleggen binnen de exploitatie. De GGD kent naar onze mening een goede financiële weerbaarheid. Hierbij wordt, zoals beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen, actief gezocht naar een goede verhouding tussen vast en tijdelijk personeel om mede de flexibiliteit te behouden.

De **financiële weerbaarheid** geeft aan in hoeverre de GGD op lange termijn kan blijven voldoen aan haar verplichtingen. Dit komt vooral tot uitdrukking in het weerstandsvermogen (eigen vermogen) en de solvabiliteitsratio van de GGD. Zie ook 1.2.

Ten slotte dient het financiële beleid wel binnen de **wettelijke kaders** uitgevoerd te worden, zoals de kasgeldlimiet en renterisiconorm opgenomen in de wet Financiering decentrale overheden. De financiële positie zoals deze uit de jaarrekening 2012 blijkt, levert geen risico's op dit gebied op.

Figuur 1: 4 domeinen van de financiële positie

1.2. De GGD weet haar financiële positie in evenwicht te houden

Een duurzaam financieel beleid houdt onder andere in dat de producten en voorzieningen voor de deelnemende gemeenten stabiel blijven en de gemeenten niet voor financiële verrassingen komen te staan. Deze *stabiliteit* komt tot uitdrukking op verschillende onderdelen van de financiële positie van de GGD:

- De liquiditeit van de GGD betreft in 2012 3,01 (2011: 3,35). Dit is bepaald aan de hand van de quick ratio (waarbij de vlottende activa minus de voorraden gedeeld worden door de vlottende passiva). Met deze ratio wordt een beeld verkregen van het vermogen van de GGD om te voldoen aan haar kortlopende verplichtingen. De gemiddelde norm voor de quick ratio bedraagt 1,0. De liquiditeit van de GGD is hiermee erg goed te noemen.
- De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de GGD aan haar langlopende verplichtingen kan blijven voldoen. Een graadmeter hiervoor betreft de solvabiliteitsratio (eigen vermogen/totaalvermogen). De solvabiliteitsratio voor de GGD bedraagt op 31 december 2012 66,7% ten opzichte van 73,3% ultimo 2011. Ook de solvabiliteit van de GGD levert hiermee een positief beeld op. Wel dient hierbij te worden opgemerkt dat in de komende jaren naar verwachting een actief beslag zal worden gelegd op de reserves (bijvoorbeeld reserve nieuwbouw en reserve organisatieontwikkeling), waardoor de solvabiliteit een dalend verloop zal laten zien.
- Ondanks een stabiele financiële positie staat de GGD bloot aan externe factoren, zoals opgelegde bezuinigingen, claims en toekomstige ontwikkelingen. De weerbaarheid geeft o.a. aan in hoeverre de GGD op lange termijn kan blijven voldoen aan haar verplichtingen. Dit komt vooral tot uitdrukking in (de ontwikkeling van) het weerstandsvermogen van de GGD, maar ook deels in de solvabiliteit. De GGD heeft in de vorm van de algemene reserve (ultimo 2012 € 447.000) en de risicoreserve (ultimo 2012 € 991.000) een financiële buffer opgebouwd waarmee naar verwachting toekomstige risico's kunnen worden opgevangen.

Geconcludeerd kan worden dat de GGD op basis van de cijfers per 31 december 2012 een gezonde financiële positie kent met daarbij voldoende financiële buffers voor mogelijke toekomstige risico's. De kwaliteit van de jaarverslaggeving kan worden doorontwikkeld.

1.3. De kwaliteit van de jaarverslaggeving kan worden doorontwikkeld

De jaarrekening is opgesteld door het Dagelijks Bestuur in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Als onderdeel van onze controle hebben wij:

- de gepasteheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

De waarderingsgrondslagen zijn toereikend en ongewijzigd gebleven in 2012

De jaarrekening is opgesteld door het Dagelijks Bestuur in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de stellige uitspraken in de notities van de Commissie BBV. Wij vinden de toegepaste grondslagen passend. In 2012 zijn geen wijzigingen in de waarderingsgrondslagen doorgevoerd.

Financiële analyses meer aansluiten op opzet begroting, inzicht bieden in risico's GGD van belang

De toelichtingen in de jaarrekening en het jaarverslag zijn beoordeeld en worden beschouwd in overeenstemming te zijn met de vereisten van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Belangrijke constatering hierbij zijn:

- In het jaarverslag is per programma (AGZ, JGZ en Bedrijfsvoering) een toelichting gegeven op de in het boekjaar verrichte prestaties. Hierbij is voor de programma's AGZ en JGZ tevens een onderscheid gemaakt in verschillende productgroepen. In het jaarverslag wordt alleen ingegaan op de inhoudelijke realisatie van het begrote beleid. Er wordt geen duidelijke koppeling gelegd tussen de beleidsrealisatie en de financiële realisatie per programma. Het is aan te bevelen om bijvoorbeeld in het jaarverslag per programma een korte financiële analyse toe te voegen.
- In de programma's wordt op een heldere manier beschreven welke ontwikkelingen in het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden.
- In de begroting wordt onderscheid gemaakt in vijf verschillende programma's. Dit onderscheid wordt niet gemaakt in het jaarverslag. Zo is bijvoorbeeld de GHOR één van de onderdelen van de begroting. In het jaarverslag en jaarrekening wordt op dit onderdeel niet expliciet ingegaan.

Wij adviseren u in het jaarverslag en de jaarrekening op basis van de opzet van de begroting te rapporteren over de realisatie en derhalve per programma zowel een inhoudelijke als een financiële analyse weer te geven.

- In het jaarverslag wordt inzicht geboden in de gerealiseerde prestaties. Hierbij wordt niet weergegeven welke concrete afspraken in de begroting hierover zijn gemaakt. Hierdoor wordt beperkt inzicht geboden in de begrote prestaties en de werkelijke realisatie daarvan. Dit komt mede door de meer globale opzet van de begroting.

In de begroting wordt niet concreet gewerkt met af te spreken prestaties (bijvoorbeeld in de vorm van indicatoren). Wij geven u, in het kader van de doorontwikkeling van het planning- en controlproces, in overweging om in de begroting meer concreet de te verrichten prestaties op te nemen (eventueel in de vorm van indicatoren). Hierover kan dan worden gerapporteerd in het jaarverslag en de jaarrekening.

- De financiële analyse in de jaarrekening is beperkt tot hoofdlijnen. Hier wordt niet per programma ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen, maar wordt in algemene zin ingegaan op de belangrijkste financiële afwijkingen tussen de begroting en de werkelijke realisatie. Voor nadere details wordt verwezen naar productbladen, die echter geen onderdeel uitmaken van het jaarverslag en de jaarrekening. Wij hebben het management geadviseerd in de jaarrekening per programma een concrete analyse van de belangrijke verschillen te presenteren. Dit vergroot het financieel inzicht.

- In de paragraaf bedrijfsvoering wordt op verschillende onderdelen van de bedrijfsvoering van de GGD ingegaan. Dit biedt naar onze mening goed inzicht in de ontwikkelingen.

- Op basis van het BBV dient in de paragraaf weerstandvermogen inzicht te worden geboden in de risico's van de organisatie en de daadwerkelijk aanwezige weerstandscapaciteit om deze risico's af te dekken. In de paragraaf weerstandvermogen in het jaarverslag 2012 is in algemene zin inzicht geboden in de mogelijkheden (weerstandscapaciteit) om risico's af te dekken en de wijze waarop de GGD hiermee omgaat. Er is in deze paragraaf geen inzicht geboden in de aanwezige risico's. Wij hebben het Dagelijks Bestuur geadviseerd de paragraaf op dit aspect uit te breiden. Dit mede om te voldoen aan het BBV.

1.4. Door het Dagelijks Bestuur zijn evenwichtige schattingen gemaakt

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur belangrijke schattingen voor de verslaggeving maken en toelichten. Wij hebben de schattingen die door het bestuur zijn gemaakt bij het opstellen van de programmarekening 2012 beoordeeld en geconcludeerd dat deze evenwichtig zijn. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met bijbehorende motivering.

Belangrijke schattingen	Beoordeling		Toelichting
	2012	2011	
Afschrijvingen	●	●	De afschrijvingspercentages zijn door ons beoordeeld. Hieruit komen geen bijzonderheden naar voren. Aangezien de GGD ultimo 2013 zal verhuizen naar een nieuw pand, is een analyse uitgevoerd op de materiële vaste activa. Hierbij is beoordeeld welke activa niet over zullen gaan naar het nieuwe pand. Van deze activa is de resterende afschrijvingstermijn aangepast naar twee jaar. Op basis hiervan heeft een extra afschrijving plaatsgevonden van € 81.000. Wij hebben de juistheid van de extra afschrijving vastgesteld. Door de verhuizing zullen ook in 2013 de afschrijvingskosten toenemen. Het is van belang hier in de begroting 2013 (middels begrotingswijziging dan wel aanwending van de reserves) rekening mee te houden. Wij hebben het Dagelijks Bestuur geadviseerd hiertoe in 2013 actie te ondernemen.
Waardering debiteuren	●	●	Er is conform 2011 in totaal € 13.000 in mindering gebracht op de vorderingen. Op basis van een analyse van het inbaarheidsrisico van de vorderingen lijkt de voorziening toereikend.
Voorzieningen	●	●	In 2012 zijn twee nieuwe voorzieningen getroffen. Er is een voorziening getroffen voor de aanvallende huurlasten TBC-ruimte in 2014 (totaal € 58.000). Aangezien de ruimte in 2014 niet meer gehuurd zal worden door de verhuizing naar de nieuwbouw, is hierbij sprake van aanvallende lasten die reeds in 2012 dienen te worden voorzien. Daarnaast is een voorziening getroffen voor financiële gevolgen van een regeling ter voorkoming van toekomstige WW-lasten (totaal € 35.000). Wij hebben vastgesteld dat beide voorzieningen adequaat zijn verwerkt in de jaarrekening 2012.
Overige vorderingen/schulden	●	●	Onder de overige vorderingen en schulden zijn enkele schattingen opgenomen. De omvang hiervan is beperkt. De schattingen zijn door ons beoordeeld en als evenwichtig aangemerkt.

Tabel 1 Bevindingen inzake schattingen

2. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

2.1. Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt
Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd op de jaarrekening 2012. Deze jaarrekening toont een totaal eigen vermogen van € 3.002.000, een balans totaal van € 4.507.000 en een resultaat na bestemming van € 258.000.

We hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid met betrekking tot de jaarrekening 2012, zoals deze is opgesteld door het Dagelijks Bestuur, onder voorbehoud van de goedkeuring van deze jaarrekening door het Algemeen Bestuur.

2.2. Uw jaarrekening geeft een getrouw beeld
Beperkte onzekerheid in de verwerking van stortingen in reserves
Tussen de aanvang van het controleproces op 4 februari 2013 en de datum van dit verslag, identificeerden we een aantal gecorrigeerde en ongecorrigeerde controleverschillen boven onze rapportagedrempel van € 7.100.
De controleverschillen bestaan uit een aantal aanpassingen in uw programmarekening met een effect van circa € 105.000. Daarnaast is op aangeven van het management nog een correctie doorgevoerd van circa € 35.000. Hiermee zijn vrijwel alle controleverschillen gecorrigeerd in de jaarverslaggeving.

Uit de controle van de reserves blijkt een onzekerheid van € 17.000. Mogelijk is er voor € 17.000 meer gestort in de reserves dan begroot. Dit is op basis van het BBV formeel niet toegestaan en had middels resultaatbestemming moeten worden doorgevoerd. Aangezien er in de in 2012 doorgevoerde begrotingswijzigingen een beperkte rekenfout is gemaakt, is het niet duidelijk in hoeverre deze storting ook is vastgesteld door het Bestuur. Derhalve hebben we dit als onzekerheid aangemerkt. Middels het vaststellen van de jaarrekening door het Algemeen Bestuur wordt deze onzekerheid alsnog geautoriseerd en is daarmee alsnog adequaat verwerkt in de jaarrekening. Zie ook 2.5.

In het overzicht hierna hebben wij alle niet-gecorrigeerde verschillen gerapporteerd die wij tijdens onze controle hebben geconstateerd. In de volgende paragrafen geven wij een uiteenzetting van onze constatering tijdens onze controlewerkzaamheden.

We hebben de materialiteit opnieuw beoordeeld in de context van de werkelijke financiële resultaten van de GGD Drenthe.

De cumulatieve financiële gevolgen van de ongecorrigeerde verschillen liggen onder onze materialiteit van € 142.500 (afgerond) voor tekortkomingen en € 427.500 voor onzekerheden. Daarom hebben deze geen invloed op onze goedkeurende controleverklaring.

Controleverschillen:	Fouten		Onzekerheden		Toelichting
	DT/CTD		DT/CTD		
Ongecorrigeerde verschillen	/				
Storting in de reserves mogelijk hoger dan begroot			€ 17.000		Zie ook toelichting in deze paragraaf
Totaal			€ 17.000		
In % van de totale lasten + dotaties reserves van € 14.250.00	0%		0,1%		
Goedkeurings toleranties	1%		3%		

Tabel 2 Controleverschillen inzake getrouwheid

Een aandachtspunt betreft de presentatie van de paragraaf weerstandsvermogen. Deze paragraaf maakt formeel onderdeel uit van het jaarverslag. In de jaarrekening 2012 is dit als onderdeel van de jaarrekening gepresenteerd. Deze constatering heeft geen invloed op onze controleverklaring. De paragraaf maakt echter formeel geen onderdeel uit van onze controle. Wij hebben het Dagelijks Bestuur geadviseerd de paragraaf in het vervolg daadwerkelijk in het jaarverslag te presenteren.

2.3. Goedgeurend oordeel op het aspect rechtmatigheid, naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen belangrijk aandachtspunt

In 2012 zijn door de GGD rechtmatigheidsonderzoeken uitgevoerd volgens een met PwC afgestemd intern controleplan. Op basis van deze onderzoeken en de werkzaamheden die wij zelf hebben uitgevoerd, concluderen wij dat de organisatie heeft gehandeld binnen het door het Algemeen Bestuur gestelde normenkader en de wettelijke regels. De geconstateerde fouten en onzekerheden blijven binnen de door u vastgestelde controletoleranties. Derhalve hebben wij ten aanzien van het aspect rechtmatigheid een goedkeurend oordeel verstrekt.

In het volgende overzicht geven wij u inzicht in de geconstateerde fouten en onzekerheden met betrekking tot het aspect rechtmatigheid.

Controleverschillen:	Fouten DT/(CT)	Onzekerheden DT/(CT)	Toelichting
Twee contracten ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 114.000		Zie onderstaand
Onzekerheden ten aanzien van aspect getrouwheid zijn in het kader van rechtmatigheid ook tekortkomingen		€ 17.000	Zie 2.2
Totaal	€ 114.000	€ 17.000	
In % van de totale lasten + dotaties reserves van € 14.250.00	0,8%	0,1%	
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	

Tabel 3 Controleverschillen inzake rechtmatigheid

Uit de verrichte interne controle op naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen is gebleken dat twee inkoopdossiers ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Bij één inkoopdossier is sprake van een jaarlijkse stilzwijgende verlenging, waarbij in verband met de nieuwbouw tot op heden nog geen nieuw contract is aanbesteed.

Door de stilzwijgende verlenging van het contract komt de contractwaarde boven de Europese aanbestedingsdrempel en had het contract Europees moeten worden aanbesteed.

Het andere inkoopdossier betreft een verlenging van een reeds bestaand contract. Door deze verlenging komt de totale opdrachtwaarde boven de Europese aanbestedingsdrempel uit. Ook dit contract had derhalve Europees moeten worden aanbesteed. Voor beide contracten is ons medegedeeld dat bij de huisvesting in de nieuwbouw en het samengaan van de middelenfuncties tot Europese aanbesteding zal worden overgegaan.

Wij hebben het Dagelijks bestuur gevraagd om de interne beheersing rondom de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen aan te scherpen. Er wordt inmiddels een adequate interne controle uitgevoerd op de naleving. Dit betreft echter een controle achteraf om de rechtmatigheid voor de jaarrekeningcontrole te kunnen aantonen. Het is hierbij van belang om geconstateerde risicoposten intern te communiceren en adequaat te monitoren, zodat tijdig tot rechtmatige aanbesteding kan worden overgegaan. Met name bij contracten met stilzwijgende verlenging dan wel verlenging van bestaande contracten wordt het risico groot. Dit blijkt ook uit de in de jaarrekeningcontrole geconstateerde bevindingen.

2.4. De overige jaarrekeningposten en geconstateerde controlerisico's nader bekijken

In deze paragraaf geven wij een samenvatting van de belangrijkste geconstateerde controlerisico's en onze geplande controlewerkzaamheden hierop, alsmede onze hieraan gerelateerde conclusies bij de voltooiing van de controle. In onderstaande tabel zijn de uitkomsten weergegeven:

Geconstateerde controlerisico's	Geplande controlewerkzaamheden	Resultaten van onze controlewerkzaamheden
Reserveremutaties dienen conform het BBV worden verwerkt	- Vaststellen welke reserveremutaties zijn begroot; - Vaststellen in hoeverre de werkelijke reserveremutaties binnen de begroting blijven; - Vaststellen dat er geen vermogensmutaties zijn verwerkt die niet via het resultaat lopen (directe vermogensmutaties); - Beoordelen kwaliteit van toelichting op de in 2012 doorgevoerde reserveremutaties.	Zie 2.5. voor een toelichting op de controlewerkzaamheden en uitkomsten.
Volledigheid en juistheid pensioen aan – en afmeldingen	Beoordelen in hoeverre een interne controle heeft plaatsgevonden op de juiste en volledige aan- en afmeldingen bij het pensioenfonds.	- Er bestaat onvoldoende inzicht in de volledigheid en juistheid van de pensioen aan- en afmeldingen. In 2013 zal hiertoe een specifieke interne controle worden ingericht. - In het kader van de jaarrekeningcontrole wordt het financieel effect hiervan als niet materieel ingeschat; derhalve zijn hier geen aanvullende werkzaamheden op verricht.
Juiste verwerking begrotingswijzigingen	Controleren van aansluiting tussen kolom "begroting na wijziging" in de jaarrekening met onderliggende begroting (inclusief begrotingswijzigingen).	- Uit de aansluiting is gebleken dat er een beperkt verschil bestaat (circa € 15.000). Dit verschil wordt veroorzaakt door een foutieve optelling in de tussentijdse begrotingswijziging over het 3^e kwartaal. Deze tekortkoming is middels een interne controle geconstateerd. In de jaarrekening is de juiste en gecorrigeerde stand weergegeven. - Wij hebben het Dagelijks Bestuur geadviseerd de beheersing rondom begrotingswijzigingen te verbeteren. Nu worden de begrotingswijzigingen bijgehouden in zowel de financiële administratie als in Excel (ter controle). Hiertussen bestonden bij het opmaken van de jaarrekening verschillen. Om fouten te voorkomen is het van belang dat een eenduidige manier van registratie wordt gekozen. Daarnaast is het van belang om periodiek een interne controle te blijven uitvoeren op de juistheid van de cijfers in de tussentijdse rapportages en begrotingswijzigingen.

2.5. *Reservemutaties worden in 2012 expliciet begroot, aanpassing systematiek en verwerking is noodzakelijk*

Met ingang van 2012 worden reservemutaties door de GGD in de begroting opgenomen. In voorgaande jaren werden de mutaties achteraf na vaststelling van de jaarrekening in het daaropvolgende boekjaar verwerkt. In 2012 zijn middels tussentijdse begrotingswijzigingen wijzigingen doorgevoerd in de begrote mutaties. Naar onze mening is deze wijziging van systematiek een positieve ontwikkeling, aangezien hierdoor (ook voor het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur) meer tijdig inzicht bestaat in de verwachte aanwending en toevoegingen aan de reserves.

De wijziging van de huidige systematiek heeft voor de jaarverslaggeving tot gevolg dat reservemutaties reeds verwerkt mogen worden in de jaarrekening (tot aan het bedrag van de begroting). In onze controle van de reserves hebben wij expliciet aandacht besteed aan dit aspect. Uit onze controle blijken ten aanzien van de reserves de volgende bijzonderheden:

- Bij de vaststelling van de jaarrekening 2011 is door het Algemeen Bestuur besloten om tot uitkering over te gaan van een deel van de reserves. Dit aangezien het vastgestelde plafond voor reservemutaties werd overschreden. In totaal is derhalve € 416.000 uitbetaald aan de Drentse gemeenten. Dit is rechtstreeks verwerkt ten laste van de reserves. Aangezien dit de verwerking is van de resultaatbestemming 2011 kunnen wij met deze verwerkingswijze instemmen.
- In de begroting zijn de reservemutaties in totaliteit vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Normaliter worden reservemutaties veelal per reserve begroot, waarbij tevens een onderscheid wordt gemaakt tussen stortingen en onttrekkingen. In de vastgestelde begroting c.q. doorgevoerde begrotingswijzigingen is nu alleen onderscheid gemaakt in stortingen en onttrekkingen. Het inzicht in de begrote bedragen per reserve ontbreekt en is derhalve niet expliciet vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Het is naar onze mening van belang dat dit inzicht wel wordt geboden in zowel de begroting, begrotingswijzigingen als in de jaarverslaggeving. Dit om inzicht te bieden aan het bestuur in de verwachte en gerealiseerde inzet van de reserves. Wij hebben dit inmiddels ook met de directeur en controller besproken. Hierbij is de afspraak gemaakt dat deze wijzigingen daadwerkelijk in het planning- en controleproces zullen worden doorgevoerd in 2013.

- Op basis van het BBV mogen mutaties in reserves worden doorgevoerd tot aan het bedrag van de begroting per reserve. Aangezien de mutaties in de reserves bij de GGD op totaalniveau door het Dagelijks Bestuur zijn vastgesteld, is het niet mogelijk om de begrote mutaties per reserve te vergelijken met de werkelijke realisatie. Derhalve zijn de mutaties op totaalniveau (onderverdeeld in stortingen en onttrekkingen) vergeleken met de begroting. Hieruit blijkt dat de stortingen in totaal € 17.000 hoger zijn dan begroot. De onttrekkingen blijven hierbij binnen de begroting. Aangezien in de tussentijdse begrotingswijzigingen een onjuiste telling is opgenomen (zie ook hoofdstuk 2.4), is het onzeker in hoeverre het Dagelijks Bestuur de overschrijding van de begroting daadwerkelijk heeft goedgekeurd. Doordat geen inzicht bestaat in de begrote mutaties per reserve is dit ook niet te controleren. Derhalve hebben wij deze overschrijding als onzekerheid aangemerkt. Zie ook hoofdstuk 2.2.
- Middels het vaststellen van de jaarrekening door het Algemeen Bestuur worden de mutaties per reserve, zoals verwerkt in de jaarrekening 2012, alsnog geautoriseerd. Tevens wordt hiermee expliciet goedgekeurd dat de begrote stortingen worden overschreden.
- Wij hebben het Dagelijks Bestuur geadviseerd de beheersing en verwerking van de reserves op genoemde punten aan te scherpen. Dit om het inzicht in de begroting en jaarverslaggeving te vergroten, maar ook om expliciet te voldoen aan de voorwaarden van het BBV.

2.6. *U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens*

Op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens ('Wopt') moeten beloningen, waaronder voorzittingen ten behoeve van toekomstige beloningen, zoals pensioen- en ontslaguitkeringen, in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2012 € 194.000) te boven gaan. Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de Wopt wordt nageleefd door de GGD Drenthe. Er was in 2012 één medewerker die de Wopt grens te boven gaat. Dit is ook toegelicht in de jaarrekening.

Met ingang van 2013 is deze wet gewijzigd in de Wet Normering Topinkomens (WNT). In paragraaf 3.1 gaan wij nader in op de effecten die deze wet heeft op organisaties.

2.7. Enkele aandachtspunten in de interne beheersing openstaand

Onze bevindingen over uw interne controleomgeving hebben we weergegeven in onze managementletter 2012 d.d. 3 december 2012. Onze conclusie was dat de organisatie in 2012 heeft gewerkt aan het daadwerkelijk verbeteren van de interne beheersing. Wel staan nog enkele belangrijke aandachtspunten open. Hieronder voorzien we u van een update over de status van de significante interne controlebevindingen en onze eindejaarscontrole response hierop:

#	Gerapporteerde tekortkoming	Huidige status	Update na 'Rapportage interim-bevindingen controle'	Impact op onze controleaanpak
1.	Ongewenste functievermenging in het doorvoeren van betalingen		Eind 2012 is de procedure aangepast. Er is een interne controle uitgevoerd op de betalingen over 2012. Hieruit komen geen bijzonderheden naar voren.	Geen impact op onze controleaanpak. Wij hebben de uitkomsten van de interne controles beoordeeld. Hieruit blijken geen tekortkomingen.
2.	Uitgebreide bevoegdheden in CASH		De bevoegdheden zijn aangepast.	Wij hebben een gegevensgerichte controle uitgevoerd, waarmee de risico's voldoende zijn ondervangen.
3.	Controle achteraf verwerking salarismutaties		Er zijn inmiddels verbetermaatregelen doorgevoerd, waarbij meer controles worden uitgevoerd in het proces. Daarnaast wordt een interne controle uitgevoerd. In 2013 zullen verdere verbetermaatregelen worden getroffen. Wij onderschrijven het belang hiervan.	Middels het beoordelen van de uitkomsten van de interne controle hebben wij voldoende zekerheid verkregen over de in 2012 doorgevoerde salarismutaties.
4.	Geen controle juiste en volledige aan- en afmelding pensioenfond		In 2013 zal naar verwachting opvolging worden gegeven aan dit aandachtspunt.	Zie ook 2.4.

Tabel 5 Opvolging significante interne beheersingsbevindingen

- = Geen voortgang sinds 'Rapportage interim-bevindingen controle 2012'
- = Voortgang geboekt sinds 'Rapportage interim-bevindingen controle 2012'
- = Tekortkoming opgelost

Aandachtspunten in de IT-omgeving; zullen worden opgepakt in samenwerking met de HVD

Artikel 2:393, lid 4 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek vereist dat we een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. In onze managementletter hebben wij reeds uitgebreid over onze bevindingen gerapporteerd. Uit onze controle komen conform vorig jaar een aantal aandachtspunten naar voren, zoals het ontbreken van een continuïteitsplan en een formeel gedocumenteerd organisatiebreed informatiebeveiligingsbeleid. In 2012 is geen actie ondernomen op deze aandachtspunten, aangezien hiermee wordt gewacht tot de samenwerking op middelengebied met de Hulpverleningsdienst Drenthe tot stand is gekomen (2013/2014).

2.8. Enkele formele aspecten uit de controle nader aan u uitgelegd

De dekking en de reikwijdte van de controle

Wij voeren de jaarrekeningcontrole uit om een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel te vormen, zoals bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet. Het is niet de doelstelling van de jaarrekeningcontrole om zekerheid te verschaffen over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle van de jaarrekening bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevens gerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van dit oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Tijdens onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de rapporterings- en goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden ('BADO'), tenzij het Algemeen Bestuur in een controleprotocol ten behoeve van de accountant andere controle- en rapporteringstoleranties vaststelt. Dit houdt in dat wij een goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€ 142.500) en de onzekerheden minder zijn dan 3% (€ 427.500) van de totale werkelijke lasten en toevoegingen aan de reserves in de jaarrekening.

Er zijn geen aanwijzingen van fraude gebleken

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en onjuistheden berust bij het Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur ziet erop toe dat het Dagelijks Bestuur hiertoe adequate procedures volgt en actie onderneemt als daartoe aanleiding bestaat.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om risico's van fraude te herkennen, voor zover deze risico's kunnen leiden tot materiële fouten in de jaarrekening. Onze werkzaamheden bestonden hierbij uit besprekingen met o.a. de directeur en de controller. Bovendien hebben we kennisgenomen van o.a. de notulen van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2012 zijn ons geen aanwijzingen van fraude gebleken.

Wij zijn onafhankelijk

We hebben onze naleving van de externe vereisten inzake de onafhankelijkheid van onze dienstverlening in 2012 bewaakt. We bevestigen dat we deze onafhankelijkheidsvereisten hebben nageliefd.

3. De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw organisatie

3.1. De Wet Normering Topinkomens is op 1 januari 2013 in werking getreden

De Eerste Kamer heeft op 13 november 2012 het wetsvoorstel inzake normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, (hierna: "WNT") aangenomen. Als gevolg van de WNT wordt de contractvrijheid in de (semi)publieke sector ingrijpend beperkt. Niet alleen de beloning wordt wettelijk gemaximeerd, maar ook de afloeiingsregeling wordt begrensd op € 75.000. De wet loopt daarmee vooruit op de wijzigingen in het ontslagrecht die het kabinet in het Regeerakkoord heeft aangekondigd.

Drie beloningsregimes

De WNT kent drie beloningsregimes. In het eerste regime mag de bezoldiging van topfunctionarissen niet uitstijgen boven een beloningsmaximum van € 187.340 (gebaseerd op 130 procent van het brutosalaris van een minister). Dit beloningsregime geldt voor de publieke sector en voor semipublieke instellingen als het onderwijs, de publieke omroep, drinkwaterbedrijven, woningbouwcorporaties en de zorg. In het tweede regime mag de beloning niet uitstijgen boven de voor die sector door de minister vast te stellen 'sectorale norm'. Deze norm zal worden vastgesteld voor zorgverzekeraars. Het derde regime houdt in dat het kabinet de beloning niet normeert. Dit geldt voor bepaalde scheepvaartorganisaties. De toewijzing van instellingen aan de regimes kan door de minister worden gewijzigd.

Van toepassing op bestuurders, toezichhouders en management

De WNT is van toepassing op de 'topfunctionarissen' van een organisatie. Dit zijn meestal de bestuurders, toezichhouders, de hoogste ondergeschikten binnen een organisatie en degenen die belast zijn met de dagelijkse leiding. Voor toezichhouders geldt een norm van 5-7,5 % van de maximale bezoldiging die voor de instelling geldt. De WNT geldt ook voor interim-contracten van meer dan 6 maanden, bijvoorbeeld bij inhuur via een management-bv of adviesbureau.

Voor alle organisaties geldt dat de beloning van bestuurders openbaar wordt gemaakt. Deze verplichting geldt ook voor andere werknemers als hun beloning uitstijgt boven het geldende beloningsmaximum.

Gemaximeerde ontslagvergoeding

In de eerste twee regimes wordt de gemaximeerde ontslagvergoeding ingevoerd. De vertrekvergoeding mag niet meer dan een jaarsalaris bedragen, en maximaal € 75.000. Uitzonderingen worden niet toegestaan, alleen lijken bepaalde wachtgelduitkeringen buiten schot te blijven. De WNT verbiedt alternatieve oplossingen om onder het maximum uit te komen, zoals het langer in dienst blijven terwijl geen arbeid meer wordt verricht. Van de wet afwijkende afspraken zijn nietig. Dit leidt ertoe dat een betaling die de norm overschrijdt, onverschuldigd is betaald.

Toezicht op naleving

Het wetsvoorstel geeft de minister ingrijpende handhavingsbevoegdheden. De minister kan de topfunctionaris en zijn werkgever, zo nodig met een last onder dwangsom, dwingen om betalingen in strijd met de wet ongedaan te maken. Een betaling in strijd met de wet kan de minister als onverschuldigde betaling opeisen. Op ons als accountants rust een meldingsplicht. Pensioenfondsen, verzekeraars en de belastingdienst moeten desgevraagd inlichtingen verschaffen over ontslagvergoedingen. Het toezicht op de naleving van de WNT zal dus strikt zijn.

Overgangsregeling

De WNT kent een overgangsregeling. Daarbij is de datum van 6 december 2011, toen de Tweede Kamer het wetsvoorstel aannam, bepalend. De tot 6 december 2011 overeengekomen beloningsafspraken worden gehonoreerd gedurende 4 jaar. Daarna vindt een afbouw plaats in 3 jaar tot het voor de organisatie geldende maximum. Indien een contract voor bepaalde tijd wordt verlengd, geldt echter direct het nieuwe regime. Wijzigingen in de beloning of de duur van de arbeidsovereenkomst die tussen 6 december 2011 en inwerkingtreding van de wet zijn overeengekomen genieten geen bescherming van het overangsrecht.

Gevolgen voor uw organisatie

Voor bestuurders, toezichthouders en managers in de (semi)publieke sector, waaronder uw organisatie, heeft de WNT ingrijpende gevolgen. Verdere aanscherping van de gestelde normen zal waarschijnlijk volgen. Het is noodzakelijk om bij alle overeenkomsten, beloningsafspraken en vertrekregelingen rekening te houden met de WNT. Daarnaast is het van belang de nadere invulling van de WNT goed te volgen.

3.2. Ontwikkelingen omtrent mogelijke Vpb-plicht

De huidige wetgeving omtrent de vennootschapsbelastingplicht (hierna: Vpb-plicht) van overheidslichamen bestaat reeds tientallen jaren en heeft al die tijd geen fundamentele wijzigingen ondergaan. Slechts een aantal specifieke activiteiten van de directe of indirecte overheidslichamen wordt in de heffing van vennootschapsbelasting betrokken. Alle overige activiteiten van overheidslichamen blijven daarmee onbelast. Indien deze activiteiten zowel door overheidslichamen als private partijen (kunnen) worden uitgevoerd, zou sprake kunnen zijn van oneerlijke concurrentie. Private partijen zijn immers, in tegenstelling tot de overheidslichamen, wel aan de heffing van vennootschapsbelasting onderworpen.

Mede door een toenemende druk vanuit de Europese Commissie, die alle oneerlijke concurrentie probeert uit te bannen, wordt binnen het ministerie van Financiën gewerkt aan een mogelijke wijziging van de Vpb-plicht voor overheidslichamen. Zowel vanuit de systematiek van de Wet Vpb als vanuit de gedachte om oneerlijke concurrentie te voorkomen (en zodoende een gelijk fiscaal speelveld te creëren), is eerder al een voorkeur uitgesproken voor de zogeheten ‘ondernemingsvariant’. Hierbij worden de overheidsactiviteiten die een “onderneming in fiscale zin” vormen, in de belastingheffing betrokken.

In zijn notitie van 11 mei 2012 heeft de staatssecretaris van Financiën deze gedachte nader uitgewerkt en aangegeven de aspecten van de zogeheten ‘indirecte ondernemingsvariant’ verder te willen verkennen. In essentie betekent de indirecte ondernemingsvariant dat overheden die activiteiten die een “onderneming in fiscale zin” vormen, verplicht zouden moeten afzonderen naar een aparte entiteit. Dit brengt echter allerlei consequenties, afbakeningsproblemen en uitvoeringsperikelen met zich mee. Denk hierbij niet alleen aan de mogelijke financiële en administratieve gevolgen, maar bijvoorbeeld ook aan de juridische haalbaarheid van een eventuele afzondering van specifieke activiteiten.

Wij hebben begrepen dat inmiddels enkele overheidslichamen benaderd zijn om hun medewerking te verlenen aan het verkennend onderzoek van het ministerie van Financiën. Op dit moment kan echter nog geen inschatting worden gemaakt van het moment en de mogelijke impact van wijziging van de Vpb-plicht specifiek voor de GGD Drenthe. Desondanks verdient het aanbeveling de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend in de gaten te houden. Uiteraard is één van onze collega belastingadviseurs graag bereid hierover met de GGD nader van gedachten te wisselen.

3.3. Tijdig actie ondernemen voor invoering SEPA

Significante impact door invoering SEPA

SEPA (Single Euro Payments Area) zal een groot effect hebben op het betalingsverkeer en cash management van organisaties. Hoewel SEPA al in 2006 is geïntroduceerd door de European Payments Council, is pas in februari 2012 de einddatum voor de migratie vastgesteld op 1 februari 2014.

SEPA introduceert nieuwe betaalproducten die de voornaamste lokale betaalproducten zullen vervangen. De lokale betaalformaten zullen niet meer ondersteund worden door de banken vanaf 1 februari 2014. SEPA zal invloed hebben op onder andere:

- de betaalproducten die de organisaties gebruiken;
- het afletteren van betalingen;
- incassomachtigingenbeheer;
- de informatie die nodig is om betalingen uit te voeren; en
- alle (ERP-)systemen die klantinformatie bevatten.

De benodigde tijd voor een SEPA-migratieproject wordt beïnvloed door verscheidende factoren. Zo beïnvloedt het aantal IT-systemen, de geografische ‘footprint’ in Europa, de huidige gebruikte betaalproducten, bestandsformaten en standdata van klanten en leveranciers de implementatietijd. Een SEPA-migratieproject duurt gemiddeld tussen de zes en twaalf maanden, maar de praktijk laat zien dat incassogrooengebruikers zelfs tot twee jaar nodig hebben om te voldoen aan de SEPA-eisen.

Het risico van een onjuiste of onvolledige migratie kan leiden tot grote verstoringen in het geautomatiseerd verwerken van betalingen. Dit kan zowel de inkomende als de uitgaande betalingen negatief beïnvloeden en grote inefficiëntie met zich meebrengen.

